

Rastline z zgodbo za vsak dan posebej

BERNARDA STRGAR SATLER RESNIČNO PADE V ELEMENT ŠELE TAKRAT, KO PRIDEMO DO FINES: DO CVETOV TRAV, KI LEBDIJO V ZRAKU KOT JUTRANJA MEGLICA. DO PAJČEVIN, KI RASTLINO OKRASIMO JESENI, DO SREŽA, KI JIH POBELI POZIMI. DO POSUŠENIH STEBEL AMERIŠKIH SLAMNIKOV, KI GOSTIJO PTICE, IN CELO DO ZANIMIVIH PIK, KI JESENI NAPADEJO LISTJE. UVELJAVLJENA POZNAVALKA TRAJNIC SE JE UMETNOSTI POKLICILA UČILA NE LE PRI STARŠIH, ZNANIH LJUBLJANSKIH VRTNARJIH IN DREVESNIČARJIH, AMPAK TUDI PRI SLOVENCIH TAKO LJUBI BELGIJSKI BARONICI JELENI DE BELDER KOVAČIČ, KI JI JE OMOGOČILA STIK Z VELIKIMI EVROPSKIMI IMENI S PODROČJA TRAJNIC, KOT SO PIET OUDOLF, JAN ŠPRUYT, DIETER GAISSMAYER IN DRUGI. V ČRNUŠKI GMAJNI, V MATIČNEM NASADU, SE JE STRGARJEVA Z NAVDUŠENJEM SKLANJALA K VSAKI POSAMEZNI RASTLINI, NAJBOLJ PA K TAKIM, KI BI JIH NEVEŠČE OKO IMELO ZA PLEVEL. TUDI PRI TRAJNICAH PAČ V MODO PRIHAJAJO OSNOVE, TUDI TU SE VRAČAMO K IZHODIŠČEM IN K BOLJ PRETANJENEMU, INTELEKTUALNEJŠEMU PRISTOPU.

Zakaj pri Slovencih redko vidimo take vrtove, kot so v revijah? In take grede, kot jih vidimo v angleških filmih?

Nekaj zelo lepih vrtov sicer je, ampak najbrž ne dovolj. Nekaj se jih tudi skriva, nekaj pa je treba pripisati miselnosti, ki pri nas še vedno vztraja: da je vrt pravzaprav zelenjavni vrt. Grede, ki jih omenjate, pa so verjetno povezane z velikostjo vrtov, saj mora biti taka greda, *border*, kot jo imenujejo angleško, široka vsaj nekaj metrov. V njej pogosto ob enoletnicah in trajnicah najdemo namreč tudi grme in celo drevesa. Za te pa vemo, da jih Slovenci trdovratno sadimo na sredo trate. Pa še nekaj: tudi na trato samo smo skoraj neverjetno navezani.

Kako ste se potem začeli ukvarjati s trajnicami, in ne recimo s tratami?

Po naključju. Po izobrazbi sem biologinja, smer molekularna biologija. Po diplomi sem ugotovila, da raziskovalno delo v laboratoriju in genetika ne bosta zame. Želela sem si na prakso v tujino in šla k Jeleni de Belder v Belgijo. Rekla mi je, da se v

Sloveniji nihče ne ukvarja s trajnicami, in mi organizirala delo v največji vrtnarji s trajnicami v Belgiji, ki je last enega najbolj splošno znanih poznavalcev trajnic. Če sem čisto odkrita, sem o tem pred odhodom v Belgijo vedela malo; še tega ne, kako se trajnicam reče po angleško.

Kako pa ste prišli do znamenite gospe de Belder?

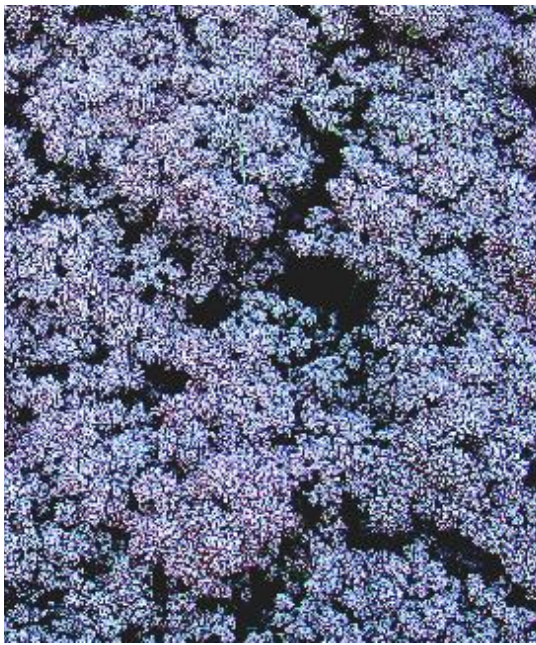
To je pri nas kar nekakšna družinska zgodba. Moj oče je bil v Arboretumu Kalmthout v Belgiji, kjer je delovala, sploh prvi študent na praksi, prek nje so se moji starši celo spoznali. Oče je pazil njihove otroke, moja sestra je bila pri njih dva meseca, redno pa smo nekdanj, pred desetletji, tam kupovali tudi rododendrone za domačo vrtnarijo. Skratka, dolga zgodba. Bila pa je gospa resnična zvezdnica in velik človek. S posebno energijo je znala predajati znanje in ljudje, ki so dojemljivi, so od druženja z njo resnično lahko odnesli veliko. K njej je lahko prišel vsak. Bila je odprt in topel človek pozitivne energije, pripravljena svoje znanje in ljubezen do rastlin kakor tudi do sveta deliti s soljudmi.

So bile trajnice tudi tržna niša?

Ne, nikakor! To je mogoče kar prijetno početi zdaj, pred desetimi leti pa to ni bila nikakršna niša, tako da so mi na začetku celo govorili, če sem premaknjena, ker da se trajnice vendar ne prodajajo. Spomnim se, kakšne referate smo delali o vsaki posebej, da smo prodali dva, tri lončke. Nekaj časa sem hodila celo na ljubljansko tržnico, ker se mi je zdelo, da moram neka priti v center s svojimi rastlinami. Včasih sem v celem dnevu prodala samo za tri, morda štiri tisoč tolarjev. Zanimanje za trajnice je prišlo dosti pozneje, ko smo tudi Slovenci dobili revije z, recimo tako, le-

1. HERMELIKA ZA ZIMSKO KOLEKCIJO.
2. JESEN V MATIČNEM NASADU V ČRNUŠKI GMAJNI.
3. TUDI KO JESEN IN ZIMA OKLESTITA ZELENJE, OSTANE STRUKTURA OKRASNIH TRAV.
4. »MEGLICA« Z ENEGA OD RONDOJEV V LJUBLJANI: OKRASNA TRAVA V DRUŽBI DRESNI IN GAVRE.
5. ZIMA ZA POZNAVALCE.
6. BERNARDA STRGAR SATLER

MESEC TRAJNIC

pimi slikami. Svoje čase smo v naši vrtnariji ponujali kakih dvajset vrst trajnic, zdaj pa jih čez osemsto.

Ampak, kaj mislite, da je privlačnost trajnic?

Nobena druga skupina okrasnih rastlin ne ustvari takšnih učinkov. Grm mogoče res zraste dva decimetra na leto, lahko tudi cveti. Ampak pogledjte recimo okrasno travo, ki v eni sezoni zraste iz nič do dveh metrov. Gibanje, slednje letnim časom, to je njihova privlačnost. Včasih sem se na predavanjih borila samo s tem, da sem znala predstaviti prednosti trajnic pred enoletnicami, našo glavno konkurenco. Zdaj se s tem več ne obremenjujem. Rečem, da je recimo *Persicaria* (dresen) krásna rastlina; da sicer nima bohotnega cveta, ampak da je nezahtevna in simpatična. Zdi se mi, da se je z leti, vsaj pri meni, precej spremenil način razmišljanja.

Se vam ne zdi, da trajnice zahtevajo veliko več premišljevanja?

Pri meni da! Pri pogovorih o vrtu večinoma poudarjamo cvetove, jaz pa mislim, da je treba razmišljati drugače: kakšno ima

rastlina obliko rasti, kdaj pomladi odžene, kako jeseni propade, kako dolgo ima liste, kako se spreminja njena silhueta, kako se razvijajo vejice. Šele potem pridejo barve in oblike cvetov. Ti trajajo dva, tri tedne. Kaj pa preostanek leta? Ko se sprašuješ o trajnicah, moraš vedeti odgovore na ta vprašanja, ki sem jih naštel. Ukvarjati se moraš s tem, ali jih obletavajo čebele, ali se na njih nabira ivje, ali imajo semena, s katerimi se bodo pozimi hranile ptice. To se stvari, ki so zame pomembne. Celosten pogled na trajnico, in ne samo na en manjši del, kot je cvet.

Kaj imajo ljudje radi na svojih vrtovih? Pri trajnicah se je treba odločati za več let ...

Včasih je bilo več zasaditev s kontrastnimi barvami, zadnje čase pa se mi zdi, da se ljudje vse več odločajo za kombinacije, pri katerih se barve prelivajo druga v drugo. Tudi meni osebno je to najbolj pri srcu. Rožnata, vijoličasta, bela, srebrna in seveda zelena, to je moj spekter. Drzni učinki so po moje bolj za javne površine, ki jih ljudje opazujejo od daleč.

Kaj je eleganca pri trajnicah?

Tisto, kar je vpadljivo in deluje na prvo žogo, pri meni ne vzbudi vtisa elegance. Osebno se mi zdijo elegantne grede, ki jih moraš nekaj časa gledati, preden ti razkrijejo vse detajle. Take, ki jih z enakim zanimanjem gledaš zjutraj, v dežju, vetru, v pripeki in pozimi, pa vsakič odkriješ nekaj novega. Pozimi grem včasih na Rašico in z vrha opazujem naše matične nasade, ki so posejani s šopi trav in ostanki rastlin. Kakšna zanimiva zgodba je to in kakšna pušča bi bila, če jih ne bi bilo.

Katera pa je vaša najljubša rastlina?

Ta izbor se pa ves čas spreminja, ampak načeloma bi lahko rekla, da je to recimo hermelika. Pa gavra, ki ima cvetove kot drobne metuljčke, ki nastajajo vso sezono in lebdijo nad rastlino kot bel ali roza oblček. Lepe očke, ki kar ne nehajo cveteti tja do jeseni, ali okrasne trave, posebno proso, ki se ga ne naveličam gledati.

KARINA CUNDER REŠČIČ

FOTO TOMI LOMBAR IN

ARHIV BERNARDE STRGAR SATLER

MočVode

www.masaznbazeni.si

HotSpring
Portable Spas

Built for a lifetime of relaxation.

Ne kupujete masažnih bazenov iz slik in katalogov, pustite si silver različni, vzemite si čas in si ogledite bazene v živo v našem razstavnem salonu. Tjer se vam bomo posvetili, razložili celotno filozofijo bazenov in se pogovorili o možnosti nastupa in financiranja.

Konec oktobra vas vabimo v NOV razstveni salon HotSpring masažnih bazenov: LUBLJANA-ŠENTVID, CELOVŠKA 336.

Razstvene postavitve so dobro predstavljene na naši spletni strani: www.masaznbazeni.si

Zarjeopa linu vaša:
HŠS bazeni, d. o. o.

Prodaja in servisna:
AOS plus, d. o. o.,
Kalanova 23,
1215 Medvode

ROBA Termal
080 88 68